

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κείμενο 1. Ανάρτηση σε κοινωνικό δίκτυο και σχόλια χρηστών

Το κείμενο προέρχεται από ανάρτηση σε κοινωνικό δίκτυο του Νικόλα Σεβαστάκη, καθηγητή πολιτικών επιστημών του Α.Π.Θ., και σχόλια χρηστών.

Ανάρτηση (Ν. Σεβαστάκης)

Πολλοί άνθρωποι διαβάζουν στα κινητά τους περισσότερο απ' όσο θα έκαναν ποτέ με κάποιο έντυπο. Ο χρόνος ανάγνωσης έχει αυξηθεί σε αναλογία με τον όγκο της πληροφοριακής ροής και των γνωστικών ερεθισμάτων. Αυτός ο ιδιότυπος «κομμουνισμός» των αναγνωστικών στάσεων περιλαμβάνει από την περιήγηση στα ποστ του facebook, το διάβασμα άρθρων ή ιστολογίων, τις ιατρικές ή θεραπευτικές μικροπληροφορίες, τα ενημερο-διασκεδαστικά θέματα και updates της ημέρας. Για ένα ποσοστό μπορεί να περιέχει και ανάγνωση διηγημάτων, ποιημάτων, ηλεκτρονικών περιοδικών λογοτεχνίας, θεωρίας κλπ.

Το ερώτημα είναι αν αυτός ο διαμοιρασμός της αναγνωστικής καθημερινότητας, με τα χαμηλά, μεσαία ή υψηλά του περιεχόμενα, υποκαθιστά τον παραδοσιακό κύκλο της ανάγνωσης του βιβλίου/ εντύπου. Το ότι κλέβει χρόνο από την ανάγνωση ενός μυθιστορήματος είναι βέβαιο. Ένα βιβλίο μπορούσε να «βγει» σε λίγες ώρες ή μέρες. Τώρα μπορεί να καθυστερεί, να αναβάλλεται, να μένει στάσιμο, αφού έχει να ανταγωνιστεί τον παν-ηδονισμό του τσαλαβουτήματος, δηλαδή την κατά βάση παιδική αίσθηση παντοδυναμίας ενός σέρφερ ποικίλων ερεθισμάτων. Ο οριζόντιος, παν-ηδονικός «κομμουνισμός» έρχεται να δώσει ένα γερό χτύπημα στον επίπονο αριστοκρατισμό μιας κοινότητας όπου ο τεχνίτης παραδίδει το «κόσμημά» του στον τελικό αγοραστή κι αυτός πρέπει να συγκεντρωθεί για αρκετό χρόνο για να δει αν τελικά το προϊόν αξίζει. Στην ψηφιακή πολυπραγμοσύνη, δεν μπορείς να περιμένεις για να κρίνεις, αλλά μόνο να περνάς στο επόμενο, στο άλλο, στο πιθανώς πιο ενδιαφέρον. Αυτό, περισσότερο από άλλους κινδύνους, μου φαίνεται πως απειλεί ορισμένα σεβάσματα πολιτισμικά οικοδομήματα. Τα κάνει να φαίνονται υπερβολικά αργά και πιο δύσκολα- δηλαδή, στα μάτια των συγχρόνων, πιο ανεπιθύμητα. Εκτός αν γίνει μόδα το να πηγαίνει κανείς εναντίον της ευκολίας και επανέλθει έτσι ένας αναγνωστικός συγκεντρωτισμός στη θέση της επιπόλαιας χρησικτησίας των πάντων. Μπορεί κάποιοι νεότεροι να γίνουν 'πολιτισμικά συντηρητικοί' από νοσταλγία για μια εμπειρία αργής ανακάλυψης που τους την στερούν οι τεχνολογίες της εφήμερης προσοχής.

Σχόλια χρηστών

Ν. Σαλτερής

Υπάρχει μια μεγάλη συζήτηση για τις σχέσεις ανάγνωσης κειμένων στο χαρτί VS ανάγνωση κειμένων ψηφιακά. Γενικότερα αποτελεί πλέον πεποίθηση ότι οι δυο μορφές ανάγνωσης έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και πώς το μέσον, αν δεν επιβάλλει, συνδέεται με κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ανάγνωσης. Σχηματικά, το χαρτί συνδέεται με μια προσεκτική ανάγνωση ενώ το ψηφιακό κείμενο με διαγώνια ανάγνωση – σκούπισμα τίτλων κλπ. Ταυτόχρονα, φαίνεται ότι οι αναγνωστικές συνήθειες συνδέονται με ποιότητες και δεξιότητες που αποκτούνται ή κατακτιούνται σε μικρές ηλικίες και κυρίως στο δημοτικό. Τα σύγχρονα βιβλία ανάγνωσης του δημοτικού προσπαθούν «να μιμηθούν» ιστοσελίδες. Αυτό συμβαίνει γιατί θεωρείται ότι διαμέσου και της συγκεκριμένης εικόνας των βιβλίων, καθώς και των ποικίλων ειδών κειμένων (κυρίως χρηστικών) που περιέχουν, οι μαθητές θα αποκτήσουν δεξιότητες περιήγησης, κριτικής ανάγνωσης – προσέγγισης, δεξιότητες απαραίτητες στις σύγχρονες κοινωνίες, ώστε να καταστούν ικανοί να ταξιδεύουν (επί της ουσίας «να διασωθούν») στον ψηφιακό κόσμο ανάγνωσης και εκτίμησης – αξιολόγησης – επιλογής της πληροφορίας. Έτσι, η λογοτεχνία και τα βαριά κείμενα έχουν σχεδόν εξοβελιστεί από το σημερινό σχολείο. Πού θα οδηγήσει αυτό, δεν ξέρω. Εκείνο που είναι βέβαιο είναι πως κάτι νέο γεννιέται. Μεγαλύτερη επαφή με τον γραπτό λόγο ψηφιακής μορφής σε κάθε είδος κειμένου, αύξηση της διαγώνιας ανάγνωσης από τους νέους αλλά και τους παλιότερους

αναγνώστες και υποχώρηση της ανάγνωσης έντυπων κειμένων, που όμως μια «ελίτ» εξακολουθεί να διαβάζει φανατικά.

N. Σεβαστάκης (απάντηση στον N. Σαλτερή)

Το διαγωνιώς έχει θέση σε ορισμένα κείμενα σαν πρακτική να κερδίζεις χρόνο, να συντομεύεις μια φλύαρη συνθήκη κλπ. Όμως για τη λογοτεχνία, το φιλοσοφικό κείμενο, ένα μέρος των κοινωνικών επιστημών και άλλα είδη λόγου είναι πρόβλημα. Η άποψη που λέει πως δεν χάνουμε και τίποτα, είναι εξίσου λάθος με τη θεωρία περί καθολικής απώλειας νοήματος και τέλος του εγγράμματος υποκειμένου.

K.B.

Η εποχή της ανάγνωσης τελειώνει. Νομίζω πως οι νεότεροι κυρίως βλέπουν βίντεο. Ακόμα και πολύπλοκες έννοιες, πληροφορίες για μηχανές πχ, αναλύσεις κ.ο.κ. είναι εικόνες πλέον, όχι κείμενα. Νέος Κόσμος.

Δ. Ψ.

Πολλοί όμως ήσαν οι προφήτες του τέλους της ανάγνωσης (άρα και της γραφής) στο δεύτερο μισό του περασμένου αιώνα, με γνωστότερο τον McLuhan και όλα τα φαντεζί που έλεγε για τον «πολιτισμό της εικόνας», για το μέσο που είναι το μήνυμα, τις ανοησίες για τα «ψυχρά» και «θερμά μέσα» κτλ. Το ιντερνετ και οι νέες επικοινωνιακές τεχνολογίες είναι η αποθέωση της γραφής. Εμένα μου φαίνονται θετικές πολιτισμικές εξελίξεις αυτά -ας μη μας πιάνει η μελαγχολία της απώλειας της «υψηλής κουλτούρας» που πάντα λίγους αφορούσε: τις μεγαλύτερες κυκλοφορίες είχαν οι σκανδαλοθηρικές εφημερίδες και τις περισσότερες πωλήσεις σε βιβλία τις είχαν εύπεπτα ροζ μυθιστορήματα που τα γράφουν πλέον ρομπότ. Ενώ εδώ, πολλές αναρτήσεις, οι δικές σου πχ, όπως και οι παρεμβάσεις των αναγνωστών, είναι αυθεντικότερες και ποιοτικότερες. Το μέσον δεν είναι το μήνυμα.

N. Σεβαστάκης (απάντηση στον Δ.Ψ.)

Μα ο συνολικός όγκος των αναγνώσεων έχει αυξηθεί, αυτό λέω. Το θέμα μου είναι η ποιότητα της αναγνωστικής σχέσης σε έναν πολιτισμό υπερ-ερεθισμάτων (που η ποσότητα και κυρίως η ροή τους δεν έχει προηγούμενο). Δεν πιστεύω στο τέλος του βιβλίου, της κουλτούρας κ.λπ.- στη γραμμή του πολιτισμικού θρήνου. Νομίζω όμως πως ερωτήματα και απορίες για συγκεκριμένα καθεστώτα προόδου και επιτάχυνσης είναι απαραίτητα! Χαιρετισμούς κι από κοντά η συνέχεια!

Z.A.

Θεωρώ ότι όσοι διάβαζαν, συνεχίζουν να διαβάζουν. Δεν έχει σημασία αν είναι έντυπο η ψηφιακό. Και το βιβλίο που δεν έχει μια ενδιαφέρουσα πλοκή το πιάνουμε, το αφήνουμε για να το ξαναπιάσουμε μια άλλη στιγμή. Στα κοινωνικά δίκτυα η πλειοψηφία που ήταν κάπως αδιάφορη ως προς τη μελέτη διαφόρων θεμάτων και γενικά ως προς το διάβασμα, οι φωτογραφίες των φίλων ή μικρά κείμενα αποτελούν μια ενασχόληση. Δεν πιστεύω ότι θα υπάρξει κάτι ανατρεπτικό σε ευρεία κλίμακα αλλά ατομικές επιλογές εξισορρόπησης.

Κείμενο 2. Χρίστος Λάσκαρης, «Διαβάζοντας ένα ποίημα»

Ο Χρίστος Λάσκαρης ήταν Έλληνας ποιητής 1931 – 2008.

«Διάβαζα ένα ποίημα για την άνοιξη
όταν την είδα
να έρχεται από μακριά:
μισή γυναίκα, μισή όνειρο.
Κατέβαινε το μονοπάτι κάτω
στεφανωμένη
με άνθη κερασιάς.
Τότε κατάλαβα τι δύναμη έχουν τα ποιήματα».

Χρίστος Λάσκαρης – Ποιήματα, εκδ. Γαβριηλίδης, 2004

ΘΕΜΑΤΑ

Θέμα Α

A1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 70-80 λέξεις το περιεχόμενο της ανάρτησης του Ν. Σεβαστάκη.

Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. Στα σχόλια των χρηστών παρουσιάζονται διαφορετικές απόψεις/στάσεις σχετικά με την επίδραση των ψηφιακών μέσων στην ανάγνωση, οι οποίες κλιμακώνονται με διαβαθμίσεις: α) απόλυτα αρνητική, β) μετριοπαθής ανησυχία, γ) ουδετερότητα/αδιαφορία και δ) θετική αντιμετώπιση. Να παρουσιάσετε τις τέσσερις απόψεις/στάσεις και να καταγράψετε τα πρόσωπα που τις εκφράζουν.

Μονάδες 15

B2. Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο και τη γλώσσα του Κειμένου 1, πιστεύετε ότι η συγκεκριμένη διαδικτυακή συνομιλία είναι αντιπροσωπευτική των συζητήσεων που πραγματοποιούνται στα κοινωνικά δίκτυα; Να απαντήσετε σε 60-70 λέξεις. (Μονάδες 8)

β. Να επιχειρηματολογήσετε σε μια παράγραφο 60-70 λέξεων με την οποία θα στηρίξετε το περιεχόμενο του αποσπάσματος: «Για τη λογοτεχνία, το φιλοσοφικό κείμενο, ένα μέρος των κοινωνικών επιστημών και άλλα είδη λόγου (η διαγώνια ανάγνωση) είναι πρόβλημα». (Μονάδες 7)

Μονάδες 15

B3. α. Να εντοπίσετε μία λέξη ή φράση από το κείμενο ανάρτησης του Ν. Σεβαστάκη με την οποία:

1. δηλώνεται η υποβαθμισμένη ποιότητα της ανάγνωσης στον ψηφιακό κόσμο.
2. χαρακτηρίζεται ο σημερινός αναγνώστης/χρήστης διαδικτυακών μέσων.

Να εξηγήσετε το νόημα των συγκεκριμένων λέξεων ή φράσεων που εντοπίσατε. (Μονάδες 6)

β. Να εντοπίσετε στα σχόλια των χρηστών ένα χωρίο που δηλώνει διάλογο ή/και οικειότητα μεταξύ των χρηστών (Μονάδες 4)

Μονάδες 10

Θέμα Γ

Γ1. Ποια δύναμη έχουν τα ποιήματα, σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο (Κείμενο 2); Να απαντήσετε με αναφορά σε τρεις κειμενικούς δείκτες. Ποια είναι η δική σας άποψη για τη δύναμη της ποίησης; (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Στο κείμενο εκφράζονται διαφορετικές απόψεις για τις επιδράσεις των ψηφιακών μέσων στις αναγνωστικές στάσεις και στη σχέση του ανθρώπου με το βιβλίο. Με ποια από αυτές τις απόψεις εσείς συμφωνείτε περισσότερο; Να απαντήσετε τεκμηριωμένα.

Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου που θα δημοσιεύσετε σε περιοδικό που απευθύνεται σε νέους που ενδιαφέρονται για το βιβλίο (300-400 λέξεις).

(Εναλλακτικό επικοινωνιακό πλαίσιο: Το κείμενό σας να το δημοσιοποιήσετε ως σχόλιο στην αρχική ανάρτηση του Νίκου Σεβαστάκη).

Μονάδες 30